

Reservkraft

Reservkraft

Hans Nordin

Arlanda 20181203

Fungerar reservkraften bra?

Murphys Lag

Vem var Murphy?

"Om det finns två eller fler sätt att göra något, och ett av dessa sätt leder till en katastrof, så kommer någon att göra det på det sättet".

Lagen har fått sitt namn från ingenjören [Edward A. Murphy, Jr.](#) som experimenterade med raketsläddar i [USA:s flygvapen](#) på [1940-talet](#). Arbetslaget där Murphy deltog försökte eliminera alla möjligheter för de tekniska anordningarna att misslyckas

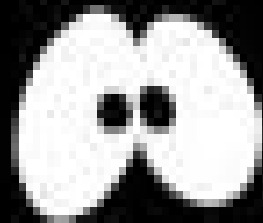
Reservkraft =?= Trygg Elförsörjning

Mörkertal

Jämför med livboj:

- Finns den kvar
- Är den hel, dvs ger den tillräcklig flythjälp
- Finns repet kvar
- När kontrollerades den senast (och av vem)

Exempel

Ingen reservkraft vid strömavbrott

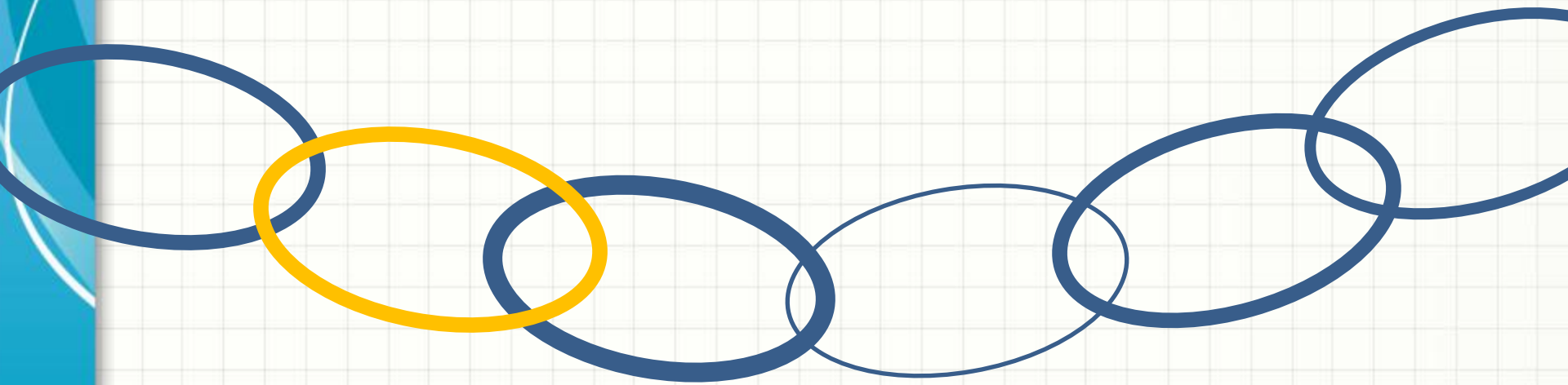
Under natten till onsdagen drabbades länssjukhuset i Kalmar av ett strömavbrott.

I natt var det strömavbrott på länssjukhuset i Kalmar. Avbrottet varade i hela 20 minuter eftersom reservaggregaten inte gick igång.

Under strömavbrottet avled en patient som vårdades i livets slutskede på sjukhuset. Inget tyder dock på att strömavbrottet påverkade förloppet, men fallet kommer ändå att granskas.

Svagaste länken i kedjan

Vilka delar behöver fungera

- Organisation
Ledning
Personal
- Planering
Mål
- Ekonomi
- Teknik

Erfarenhet, teknik

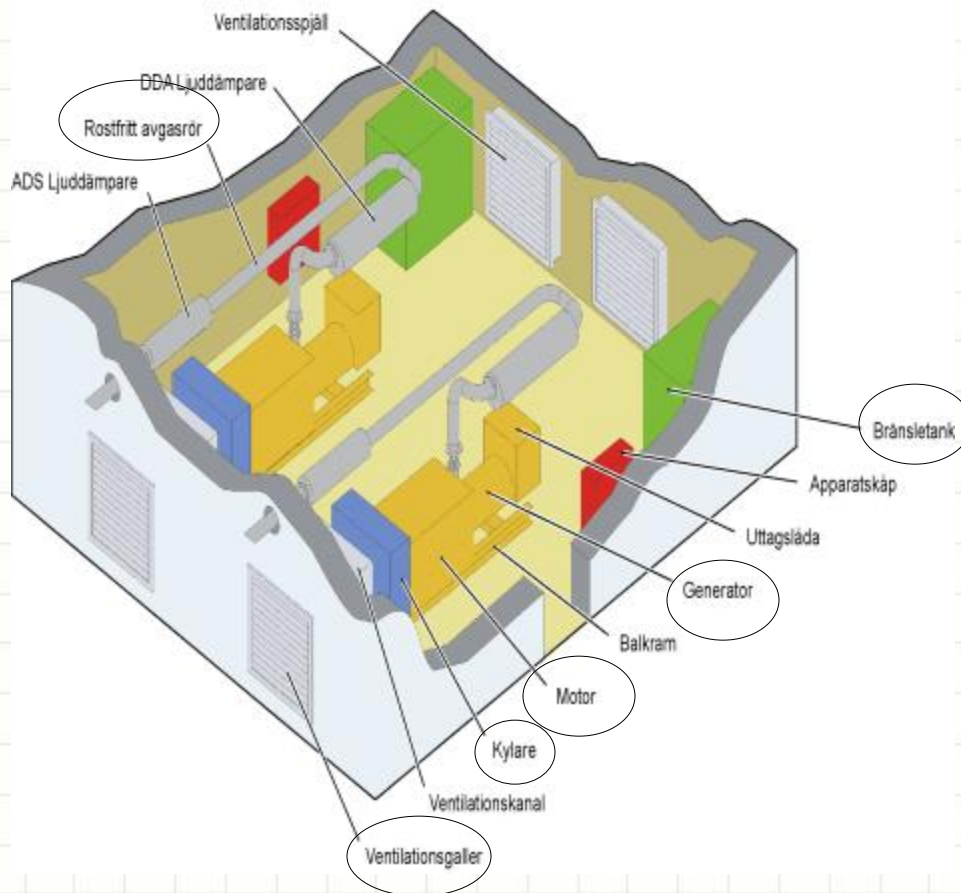
- Börja alltid med den personliga säkerheten
Till exempel använd alltid bra skyddsglasögon
- Vanligaste problem
Batterier (inte bara startbatterier)
- Ventilation
- Brytare
- Bränsle

Vad behöver man fastställa innan man skapar sitt underhållsschema?

- 1. Vilken tillgänglighet eftersträvas?**
- 2. Vilka krav finns på anläggningen?**
- 3. Hela funktionskedjan?**
- 4. Vad behövs göras för att uppfylla krav?**
- 5. Vem, var, när och hur**
- 6. Dokumentera**
- 7. Följ upp, regelbundet**
- 8. Revidera vid behov**

Tillståndsbaserat underhåll

Underhåll och provning
av reservkraftverken
utformas efter applikation

Vilka prov bör ingå i underhållsschemat:

- Batteriprov
- Startprov
- Reservkraftsprov
- Lastprov mot anläggning
- Lastprov mot belastning (motstånd eller nät)
- Full funktionsprov
- .....

Förslag till underhållsschema

INSTALLATION

Utforma
service behov

OLJE
ANALYSER

PROV
KÖRNING

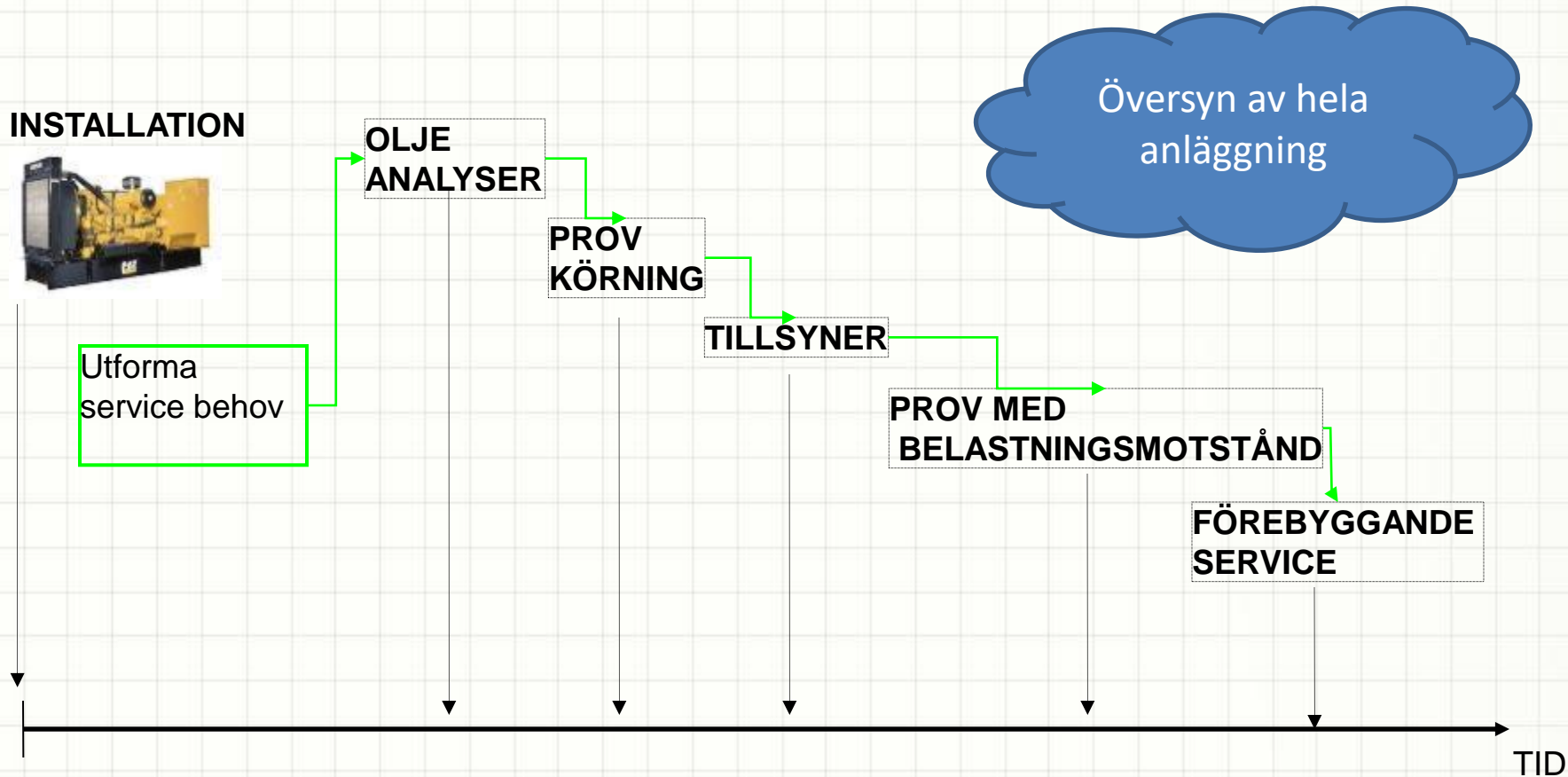
TILLSYNER

PROV MED
BELASTNINGSMOTSTÅND

FÖREBYGGANDE
SERVICE

Översyn av hela
anläggning

TID

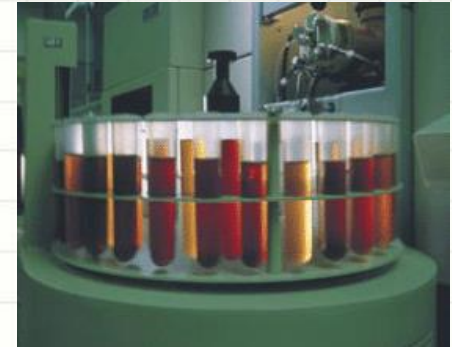

Oljeanalyser

Inom oljeröntgen används avancerad laborieutrustning för att analysera smörjoljans kondition som bland annat ger svar på:

- Förekomsten av bränsle eller kylvätska i oljan**
- Mängden slitagepartiklar från vitala komponenter**

Informationen används för att förebygga eventuella driftstopp.

Kontroller

Underhåll

- Smörjoljebyte
- Filterbyte, bränsle, smörjolja, luft, kylvätska
- Kontroll av motor
- Exempel: Justering ventiler
- Utbildning

Hantering av riskavfall

Tillstånd

Hantering

Planering

Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan ge upphov till utsläpp i mark eller vatten eller medföra andra störningar för människor eller miljön. Definition av miljöfarlig verksamhet finns i 9 kap 1 § MB.

Övriga punkter

- Batteritemperatur
- Motorvärmare
- Avgasventiler (avgasspjäll)
- Avgastemperatur
- Låg bränslenivå
- Bränsleläckage
- Tillsatser i bränslet
- Nöddrift, driftinstruktioner

Övriga punkter

- Distribution via annan spänning
- Inkoppling av transformatorer
- Katalysator/underhåll/funktion
- Transport av spillolja! (farligt gods/miljöfarligt gods)
- Vevhusventilation, miljöhänsyn, slutet/öppen
- Kondensvattenavtappning

Ekonomi

- Vad får drift och underhåll kosta?
- Egen drift organisation
- Extern entreprenör
- Servicekontrakt

Exempel

	Kontroller	Notering	Intervall
Kontroll			
Okulärkontroll av anläggning	läckage, skador etc		Månad
Oljenivå motor			Månad
Kylvätskenivå			Månad
Bränslenivå tank			Månad
Motorvärmare	temperatur på motor stillastående	Mäts ex med IR termometer innan start	Månad
Avgasmottryck		även vid förändring av avgassystem	4 år
Ventilation, funktion			Helår
Status bränsle			Helår
Dränering kondensvatten förrådstank			Halvår
Dränering kondensvatten förfilter			Kvartal
Dränering av behållare för vevhusventilation			Helår
Kurvform spänning generator		även vid ändring av ansluten last	2 år
Batteriladdare	spänning, rippel		Helår
Batteri	temperatur		Halvår
Batteri	syradensitet	vid öppna batterier	Halvår
Brytare			Halvår
Indikeringslampor			Månad
Prov			
Batteriprov	Slutspänning noteras	Automatiskt gärna veckovis	Månad
Startprov		Bör undvikas	
Prov mot anläggning	mätvärden enl driftjournal registreras		Månad
Fullastprov	mätvärden enl driftjournal registreras	kan ersättas av vinter eller sommарprov	Kvartal
Vinterprov	mätvärden enl driftjournal registreras		2 år
Sommарprov	mätvärden enl driftjournal registreras		2 år
Fullständig funktionskontroll	Resultat dokumenteras i årlig statusrapport	även vid förändring i anläggning, typ byte av programvara.	2 år
Driftinstruktioner		även vid förändring	4 år
Personal		även vid förändring	2 år
Serviceleverantör		Även vid förändring, ny personal/leverantör etc	2 år

Exempel

	Kontroller	Notering	Intervall
Byte av			
olja			2 år
oljefilter			2 år
kylvätska			4 år
kylvätskefilter			4 år
bränsle		endast vid behov	
bränslefilter			4 år
luftfilter		eller vid behov	8 år
batterier		beroende på typ	8 år
ljuddämpare		endast vid behov	
filter generator		eller vid behov	4 år
filter tillluft		eller vid behov	4 år
bränsleförfiler		eller vid behov	4 år

Problem med aggregat

- Batterier
- Bränsle
- Kylsystem
- Smörjolja
- Motor
- Generator

Hur ska man prova

- Regelbundet
- Realistiskt
- Full belastning
- Sommar och vinter
- Ansvar
- Kan man acceptera att man inte provar?
- Dokumentation (jmf mot tidigare prov)

Olika prov

- Batteriprov
- Startprov (rek ej)
- Belastningsprov mot anläggning
- Belastningsprov mot motstånd
- Belastningsprov mot nät (nätägares tillstånd)
- Full funktionskontroll

Full funktionsprov

- Vad innebär detta?
- Varför?
- Går det att klara sig utan ett fullfunktionsprov?

DRIFT OCH UNDERHÅLL VIKTIGT FÖR TRYGGARE RESERVKRAFT

De senaste tio åren har flera stora elavbrott visat på en ökad sårbarhet inom viktiga samhällssektorer. Nu har Elsäkerhetsverket utfört en studie som visar att det behövs större kunskap om ansvar och regler kring hur reservkraft ska skötas.

Bränsle, FAME-RME

Vattenpejling i tankar

Status bränsle

Laddning

Batteri

Överhettning

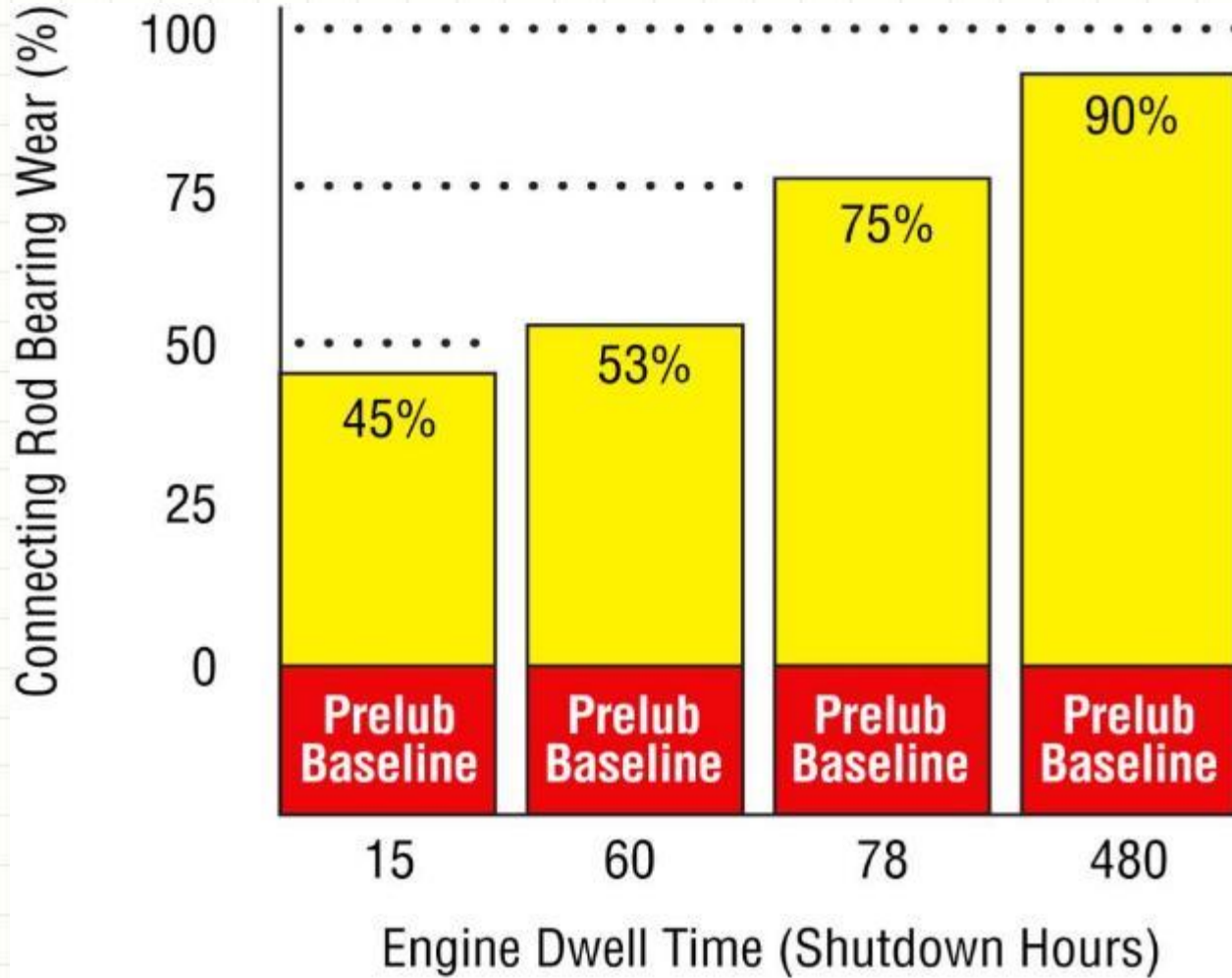

Startbatteriprov

Slitage

Vad kan man se?

- För mycket bränsle
- Igensatt luftfilter
- Hög inloppstemperatur
- Fel på turbon
- Felaktiga injektorer

Svart rök

- Orsakat av olja
- Slitna kolvringar
- Slitna kolvar
- Oljeläckage i turbo
- Slitna ventilsyrningar

Blå rök

- Orsakat av oförbränt bränsle
- Låg förbränningstemperatur
- Slitna ventiler

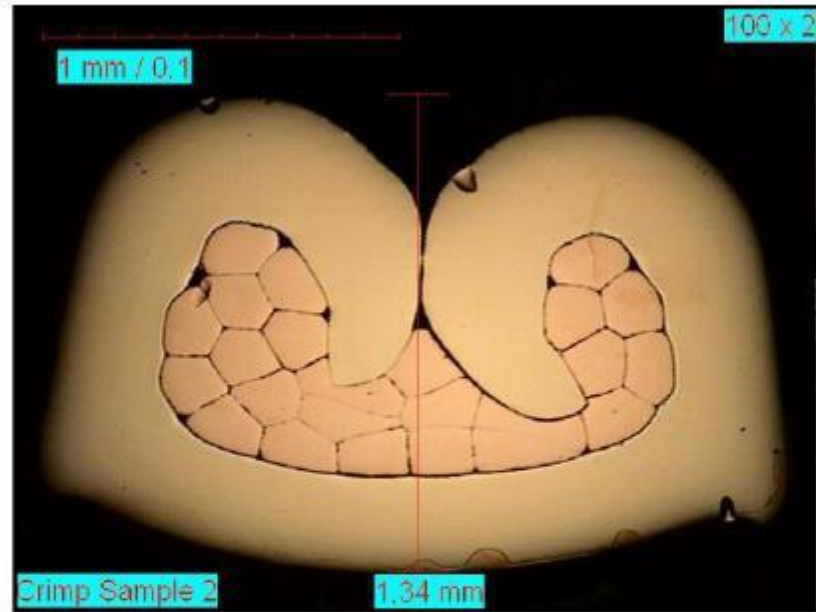
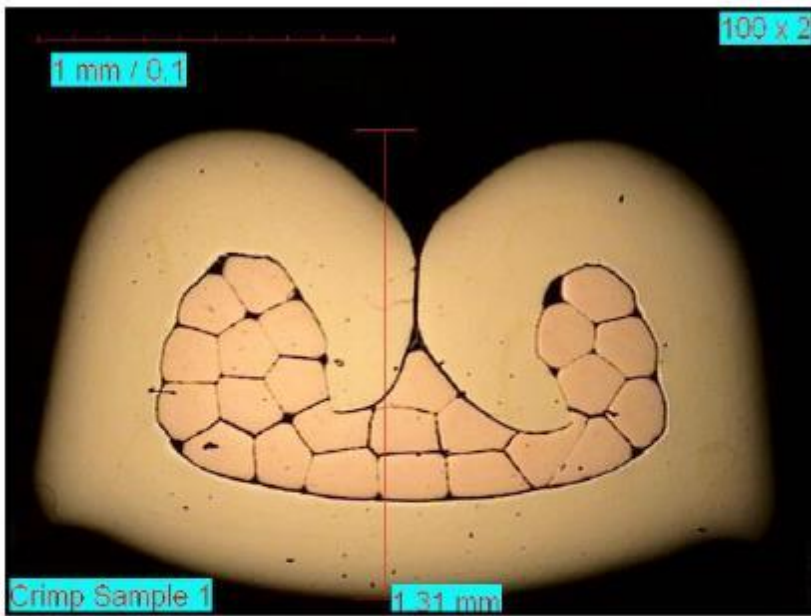
Grå rök

Vit rök

- Orsakad av vatten
- Trasig cylinderlocks packning
- Trasig grenrörspackning
- Sprickor i cylinderfoder/lock

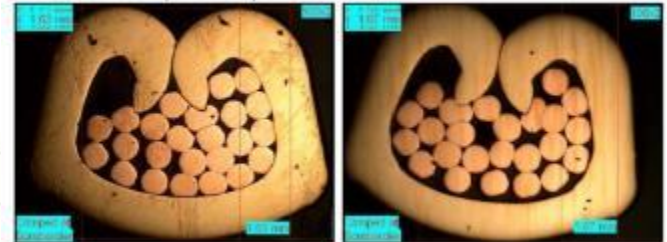

Korrekt utförande

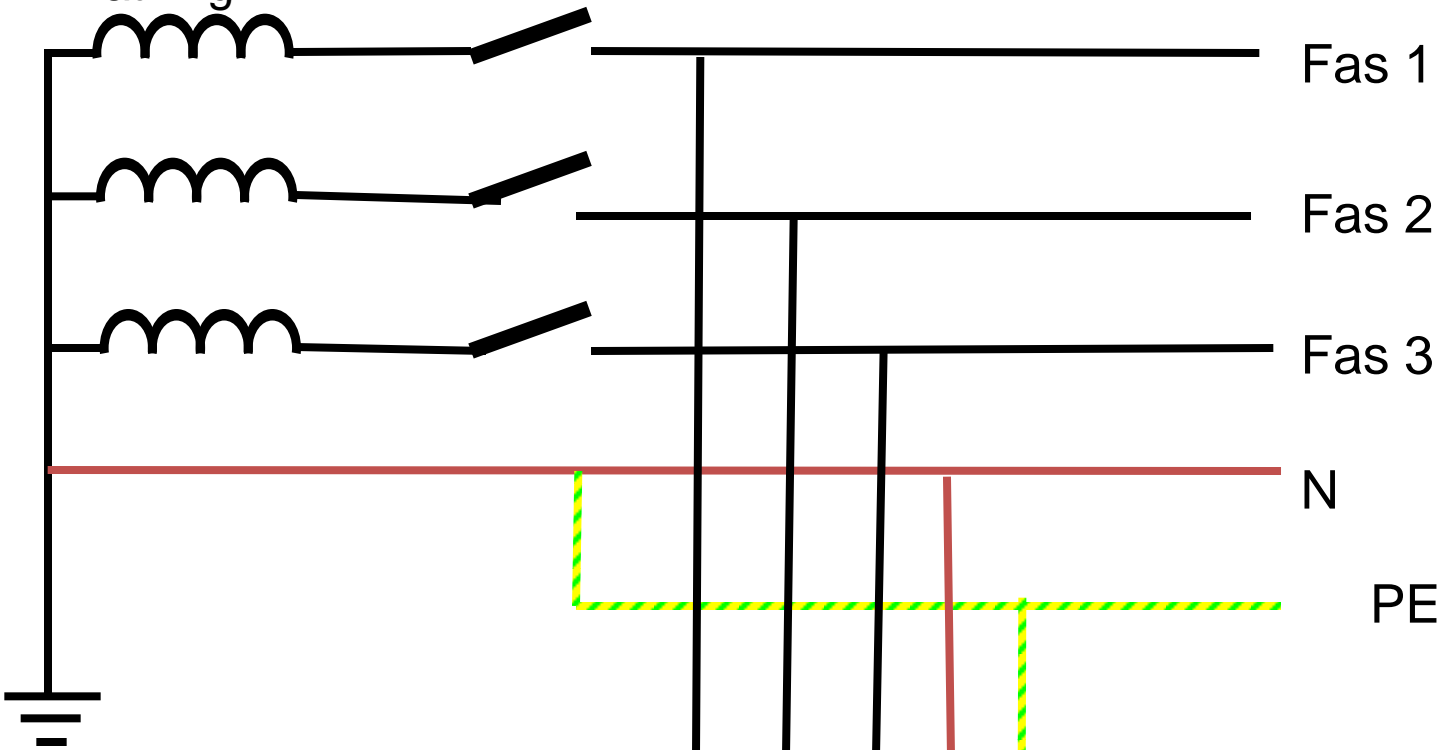

- All wire strands are gastight
- All wire strands deformed
- There cannot be a slack joint

Cross section of crimps from complained connector:

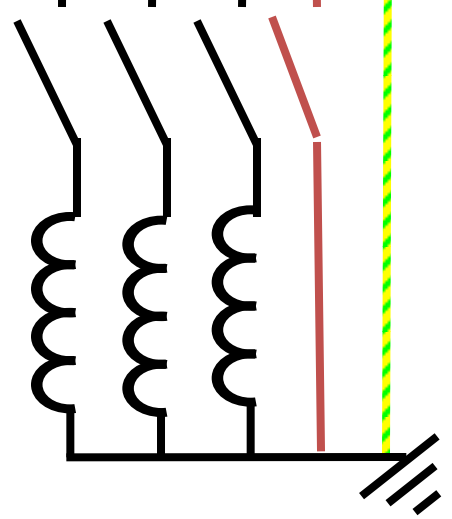

Ordinarie matning

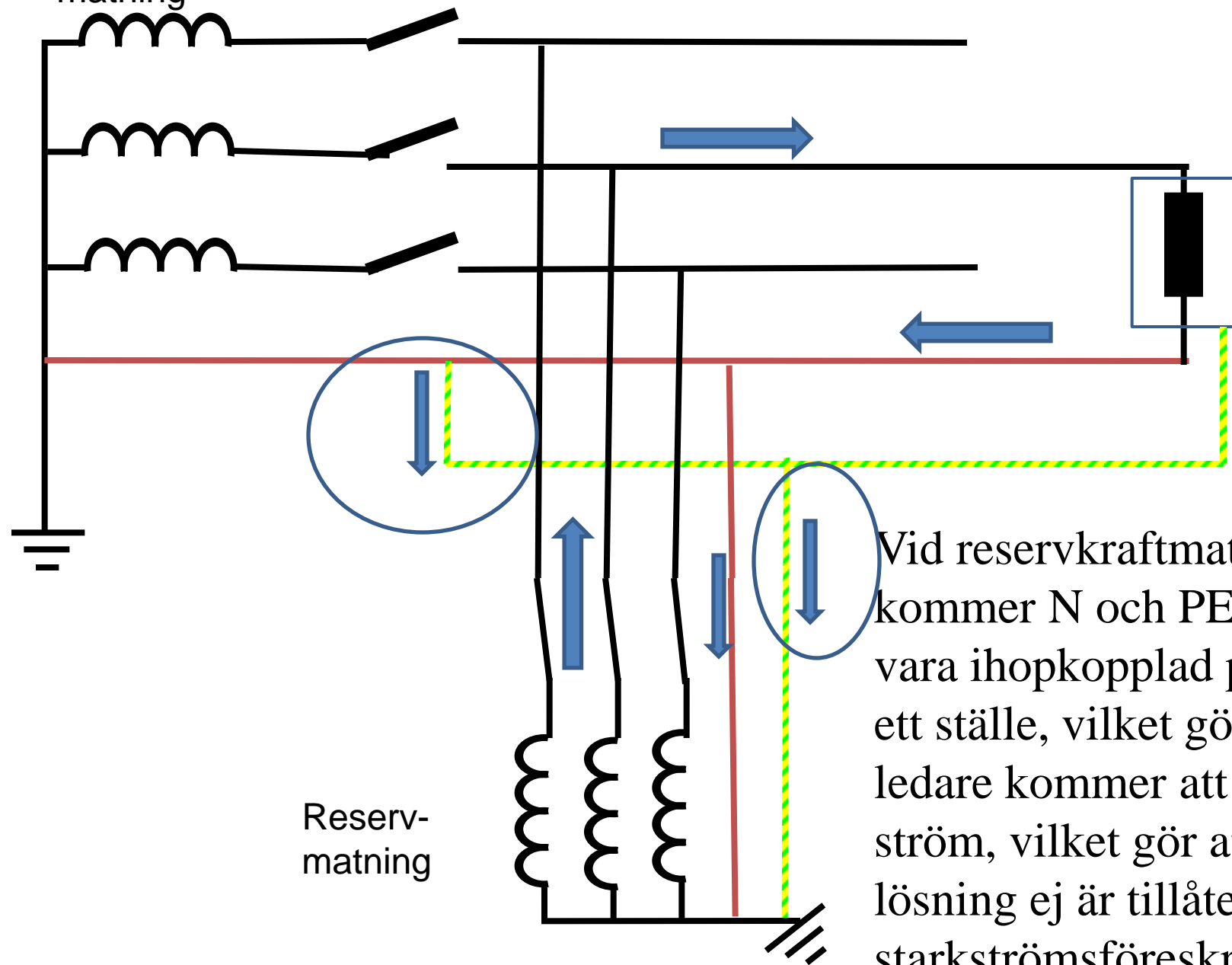

Fas 1
Fas 2
Fas 3
N
PE

Reserv-
matning

Ordinarie matning

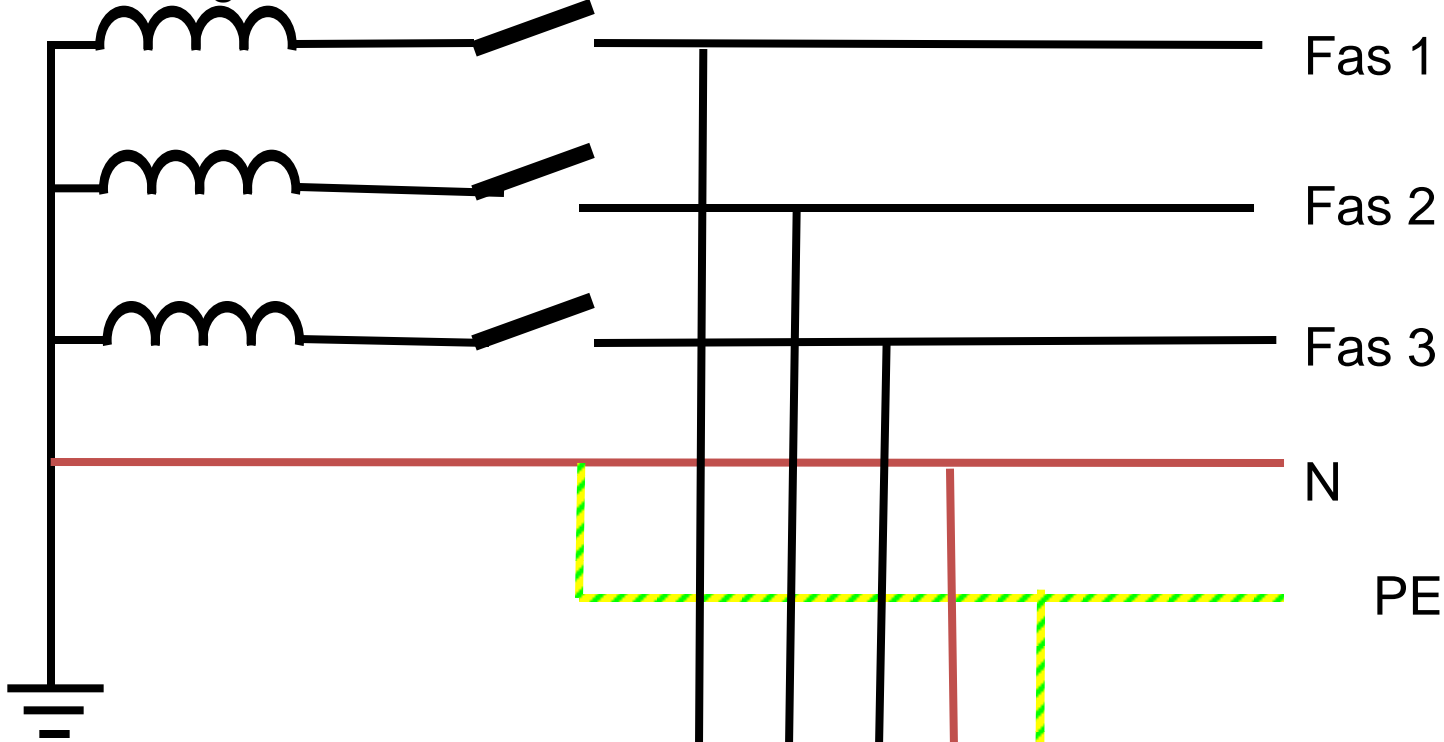

Reserv-
matning

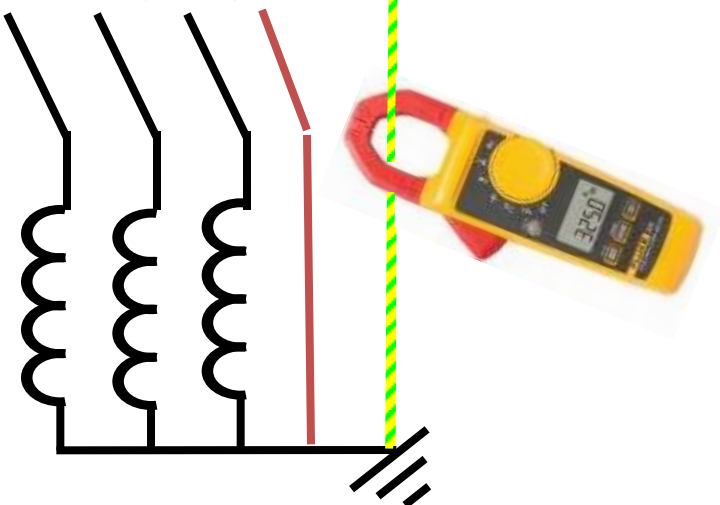
Vid reservkraftmatning så kommer N och PE ledare att vara ihopkopplad på mer än ett ställe, vilket gör att PE ledare kommer att leda ström, vilket gör att denna lösning ej är tillåten enligt starkströmsföreskrifterna

Ordinarie matning

Reserv-
matning

Något mer?

- Revidering av anläggning
Förändringar i verksamhet som påverkar
kraftförsörjning?
- Personal
Vilka ska sköta reservkraften?
Vilken utbildning behöver de?
Lokal personal
Personal på distans
Serviceavtal
- .....

Framtid

- Vad kan vi förvänta oss i framtiden?
- Utrustningar blir mer komplexa
- Kunskapsdränering
- Ännu större variation på tillgänglighet/driftsäkerhet

UTMANING

Finns det felfri reservkraft?

Nej, men vi bör sträva dit och det finns mycket bra reservkraft

Om du tycker att
utbildning är dyrt?

Pröva okunnighet!

Boktips för den som vill veta mer

Hans Nordin

ULRIHA AB

070 – 610 11 30

Hans.nordin@ulriha.se

www.ulriha.se